

ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET (AID)
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 7. januar 2008

Deres ref: 200704935-/HAM

Vår ref: Ingrid Sandvei Francke / DOK-2007-03426

HØRING - FORSKRIFT OM BEMANNINGSFORETAK/VIKARBYRÅ

Det vises til departementets høringsbrev av 10.10.07.

1 Innledning

Departementet foreslår en forskrift med hjemmel i arbeidsmarkedsloven § 27 som innfører en ny og obligatorisk melde- og registreringsordning for bemanningsforetak/vikarbyrå som skal drive virksomhet i Norge. Ordningen tar sikte på å bedre kontrollen og oversikten over aktørene i utleiebransjen og å øke seriositeten i bransjen.

HSH er selvfølgelig støttende til tiltak som kan redusere useriositeten i utleiebransjen. Innledningsvis vil vi imidlertid bemerke at det i kampen mot sosial dumping er av sentral betydning at virkemidlene som velges er målrettede og treffsikre. Det er av meget stor betydning at man ved vurdering av tiltak er bevisst på hvor de reelle problemene i bransjen ligger. Vi reiser spørsmål ved i hvor stor grad innføring av den foreslåtte forskriften faktisk vil bidra til å redusere useriositeten i bransjen, noe som begrunnes nærmere under punkt 2 nedenfor.

2 Problemstillinger knyttet til forskriftens virkeområde

Departementet foreslår at forskriften skal gjelde "*bemanningsforetak som skal drive virksomhet i Norge*". Bemanningsforetak er i forskriftsforslaget definert som "*virksomhet som har til formål å drive utleie av arbeidskraft*". I høringsnotatet fremgår det at uttrykket skal forstås på samme måte som tilsvarende uttrykk i arbeidsmiljøloven § 14-12, og på samme måte være avgrenset i forhold til utleie fra produksjonsbedrifter, jf. aml. § 14-13. HSH frykter at den valgte definisjonen vil kunne skape uklarhet i praksis og at forskriften kan ramme snevrere enn det som er ønskelig.

At de ordinære bemanningsbyråene/vikarbyråene omfattes av forskriftens definisjon er helt klart. Dette gjelder typisk selskaper som har som hovedformål å leie ut arbeidskraft og som leier ut alle kategorier medarbeidere til alle typer bransjer. Hvis denne delen av bransjen oppfattes som uryddig, treffer forskriften bra. HSHs oppfatning er imidlertid, slik vi også forstår departementet, at denne delen av bransjen allerede driver meget seriøst. Slike selskaper er helt avhengige av et godt renommé, og vil kvie seg for å drive "sosial dumping" på eksempelvis bygg og anlegg for så å risikere negativ omtale og tap av kunder i andre bransjer. De aller fleste av disse selskapene er også etablert for å utvikle konkurransedyktige og lovlige selskaper i norske markeder. Det finnes selvfølgelig selskaper som faller innenfor ovenstående som driver uryddig, men det virker lite sannsynlig at de utgjør noen vesentlig del av virksomhetene. Vil forskriften kun ramme disse ordinære bemanningsbyråene er det derfor HSHs oppfatning at lite vil være oppnådd i forhold til å øke seriositeten i bransjen.

HSH
Ullern allé 28
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
tel +47 22 54 17 00
fax +47 22 06 09 30
e-post
info@hsh-org.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org. nr.
970 134 646 MVA

Slik vi ser det er det i større grad grunn til å reise spørsmål ved om forskriften vil fange opp de selskaper som leier ut spesielle kategorier medarbeidere til noen spesielle kundegrupper, nisjer eller bransjer. Dette dreier seg om faglærte miljøer hvor grensen mot "arbeid underlagt oppdragsgivers ledelse" i noen tilfeller nok er strukket og til dels uklar. Mange av disse selskapene er tilknyttet skips- og offshoreindustrien, og har et primærformål som er knyttet til produkter eller andre tjenester enn utleie av arbeidskraft. Etter hva HSH er kjent med er det på dette området aktører som ikke selv assosierer seg med de "tidligere vikarbyråene", det vil si med de som leverer til alle typer bransjer og som før 2001 hadde begrenset adgang til å leie ut faglært arbeidskraft. De ulike typene selskaper opererer og konkurrerer imidlertid i dag på samme marked.

Muligheten for å få oversikt over den sistnevnte delen av bransjen må nok karakteriseres som vanskelig. HSH antar at det på dette området er et større behov for å få ryddige inn- og utleieforhold enn hos de ordinære bemanningsbyråene. Problemet i forhold til forskriften vil være at mange av de spesialiserte firmaene antakeligvis ikke selv vil anse seg å falle inn under virkeområdet, eventuelt at pliktene vil tolkes ulikt i ulike deler av denne bransjen. HSH anser det uheldig dersom kun de "ordinære" og generelle bemanningsbyråene fanges opp av forskriften, både av hensyn til bransjens seriøsitet og av hensyn til konkurransen på markedet.

HSH frykter dessverre at forskriften også vil være lite egnet til å fange opp bemanningsforetak som bevisst driver uryddig. Denne typen firmaer vil kunne forsøke å omgå å bli definert som bemanningsforetak eller som virksomhet som har som formål å drive utleie av arbeidskraft, og den vage grensegangen mellom entrepris/eksterne kontrakter og utleie vil kunne utnyttes. HSH tviler på at man alene ved å innføre en forskrift om registreringsplikt m.v. vil skape lovlighet og endret praksis i disse deler av bransjen. Det vil også være meget komplisert å få oversikt over selskapsoppsett, spesielt i internasjonale selskaper som uryddighet i innleiebransjen ofte knytter seg til. Vi reiser spørsmål ved om Arbeidstilsynet har de ressurser eller virkemidler som skal til for å fange opp og følge opp ulovligheter i denne delen av bransjen.

HSH tror etter dette at definisjonen av bemanningsforetak vil kunne skape uklarhet når forskriften iverksettes, og er tvilende til om forskriften/ordningen vil fange opp de reelle problemene i bransjen. Vi frykter i denne sammenheng at forsøk på å definere leveransen som annet enn utleie av arbeidskraft vil øke kraftig. Forbudet mot innleie fra uregistrerte selskaper kan samtidig føre til en nedgang i bruken av innleie, ettersom dette blir en ny terskel for oppdragsgiverne. Faren er at dette vil ramme de firmaene som driver seriøst. En reduksjon i bruk av innleid arbeidskraft kan i seg selv være uheldig for norsk økonomi og det arbeidskraftbehov vi har i dag.

HSH innser at det kan være vanskelig å finne gode løsninger som er både målrettede og treffsikre i forhold til alle problemene i bransjen. Hvis forskriften kun blir egnet til å ramme den delen av bransjen som allerede oppleves som seriøs, må det likevel reises spørsmål ved om den forsvarer innsatsen og ulempen den påfører næringslivet og det offentlige i form av ressurser.

HSH ber departementet ta en grundig gjennomgang av disse problemstillingene før forskriften eventuelt settes i verk.

3 Innholdet i godkjennings- og kontrollordningen

Forutsatt innføring av en godkjennings- og kontrollordning har HSH følgende bemerkninger til det foreslåtte innholdet:

HSH finner det positivt at departementet ikke foreslår innføring av krav til obligatorisk opplæring for ledere i bemanningsbransjen om arbeidsrettslige bestemmelser og regler om lønn og skatt. Arbeidsmiljøloven stiller allerede krav til alle ledere om obligatorisk opplæring i HMS-arbeid, noe som også vil gjelde utleiefirmaene. En ytterligere plikt for utleiefirmaer i denne sammenheng vil virke konkurransevridende og også uheldig overfor en bransje hvor mange tross alt driver seriøst.

HSH
Ullern allé 28
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
tel +47 22 54 17 00
fax +47 22 06 09 30
e-post
info@hsh-org.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org. nr.
970 134 646 MVA

HSH støtter videre departementet i at det ikke kan stilles krav om at de som leies ut skal være fast ansatt i utleiefirmaet. Utleiebransjen vil naturligvis være underlagt de alminnelige begrensninger for midlertidig ansettelse som alle andre, og det er ingen grunn til å innføre andre og strengere regler for disse enn hva gjelder for andre firmaer.

Hva gjelder dokumentasjonsplikten for firmaene finner HSH det svært viktig at denne ikke gjøres så omfattende og tidkrevende at den legger unødvendige hindringer i veien for konkurransen mellom virksomhetene og dermed bidrar til å begrense tilgangen på arbeidskraft. Det er liten tvil om at veksten i antall arbeidsinnvandrere er positiv for norsk økonomi og det store arbeidskraftbehovet vi ser i dag. Det er positivt at departementet vil jobbe for å finne gode og effektive løsninger for hvordan virksomhetene skal kunne dokumentere at de innfrir vilkårene, og HSH mener det vil være hensiktsmessig med etablering av både en Internett-løsning og en manuell løsning for innsending av melding.

4 Gebyr

Departementet legger til grunn at kostnadene ved registrering av bemanningsforetak helt eller delvis bør kunne finansieres ved en egen avgift som arbeidsgiver/virksomhetens innehaver betaler, da man anser det rimelig at bransjen selv tar ansvar. HSH reiser spørsmål ved dette synspunktet. Den foreslåtte melde- og registreringsordningen for utleiefirmaer er initiert av det offentlige med bakgrunn i Regjeringens handlingsplan mot sosial dumping, og planlegges å være obligatorisk for alle og underlagt offentlig tilsyn og sanksjoner. Etter HSHs syn er det da naturlig at Staten også bidrar med finansieringen av ordningen. Det understrekes at de økonomiske krav som foreslås stilt i forskriften allerede er betydelige, i sær for mindre firmaer. Skal det innføres gebyr for virksomhetene, forutsettes det at dette under enhver omstendighet holdes på et nivå som ikke vil innebære et etableringshinder for mindre firmaer eller skape et incentiv for å omgå ordningen.

5 Forbud mot innleie fra bemanningsforetak som ikke er registrert

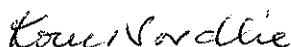
Departementet foreslår en bestemmelse i forskriftens § 9 om at innleie fra bemanningsforetak kun vil være tillatt dersom virksomheten er registrert i Arbeidstilsynets register. HSH ser at en registrerings- og godkjenningsordning risikerer å bli lite effektiv uten en slik bestemmelse.

Når firmaer som skal leie inn arbeidskraft pålegges å gå inn i Arbeidstilsynets register for å finne lovlige selskaper, må man imidlertid være klar over at registeret raskt kan bli en markeds plass for utleiefirmaene og et oppslagsverk for oppdragsgiverne. Det er svært viktig at Arbeidstilsynet da er bevisst de konkurransefordeler det kan ha å eksempelvis ligge høyt oppe på en liste, og at registeret utformes på en måte som ikke bidrar til skjevhet i konkurransen mellom lovlige selskaper.

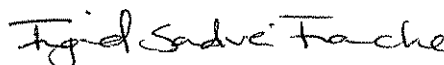
* * *

Departementet varslor for øvrig at det vil bli foretatt en evaluering av melde- og registreringsordningen innen tre år etter at den er satt i verk. HSH forutsetter at de berørte parter i så fall vil bli involvert i dette, og stiller seg til disposisjon for å delta i et slikt evalueringsarbeid.

Med vennlig hilsen

Kim Nordlie
Direktør

Ingrid Sandvei Francke
Rådgiver